

УДК 658.62/65.012.16:645.4

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.22.29>**Кучерук Н.І.**

викладач вищої кваліфікаційної категорії,
викладач-методист,
Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут

Тришкіна Н.І.

кандидат економічних наук, доцент,
Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1883-3540>

Kucheruk Nadiya, Trishkina Nina

Khmelnytskyi Cooperative Trade and Economic Institute

ОЦІНКА СПОЖИВЧИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ТА ЕКСПЕРТИЗА МЕБЛІВ

ASSESSMENT OF CONSUMER PROPERTIES AND FURNITURE EXPERTISE

Стаття актуальна тим, що в ній піднімаються питання, які пов'язані з оцінкою споживчих властивостей та експертизою меблевих товарів. Проведений аналіз літературних джерел підтвердив, що спостерігається недостатня кількість публікацій стосовно питань оцінки споживчих властивостей та експертизи меблевих товарів. За останній рік спостерігається відновлення меблевого виробництва. В статті досліджено основні вимоги до меблів, а саме: функціональні, конструктивні, естетичні, ергономічні, гігієнічні, вимоги до міцності та довговічності. Досліджено фактори, що впливають на якість меблів. Конкретизовано алгоритм проведення експертизи меблевих товарів. Зроблений висновок, що завоювання ринку та прихильності споживачів неможливе без створення продукції високого класу та якості, конкурентоспроможної ціни та відповідно вимогам національних стандартів.

Ключові слова: асортимент, вимоги, експертиза, меблі, показники, споживчі властивості, якість.

The article is relevant because it raises issues related to the assessment of consumer properties and the examination of furniture products. The group of furniture products includes a large number of items that surround a person in his everyday life. Modern furniture is characterized by high functionality and comfort, polymateriality, serial design based on broad normalization and unification of elements, high manufacturability and cost-effectiveness of production, expansion and updating of the nomenclature, reliability in operation. Special attention is paid to decorative and artistic characteristics and comfortable conditions for the operation of furniture. The furniture market of Ukraine, with the beginning of the full-scale invasion of the Russian Federation into the territory of our country, significantly reduced its volumes due to a sharp drop in the purchasing power of the population. Over the past year, furniture production has been restored. The analysis of literary sources confirmed that there is an insufficient number of publications on the issues of assessing consumer properties and the examination of furniture products. The article examines the basic requirements for furniture, namely: functional, constructive, aesthetic, ergonomic, hygienic, requirements for strength and durability. Factors that shape the quality of furniture products are considered: raw materials, processing and assembly, decoration. Factors that affect the quality of furniture are studied. The algorithm for conducting an examination of furniture products is specified: general requirements are updated, control methods are characterized, and the procedure for drawing up examination results is improved. It is established that the quality of furniture depends on the level of design

development, regulatory and technical documentation, technological preparation, production organization, dimensional, technical and economic, aesthetic and other characteristics, as well as on the quality of raw materials and starting materials, all factors are regulated by the State Standard of Ukraine and other documents. As a result of the work carried out, it was concluded that the problem of assessing consumer properties and examination of furniture continues to remain relevant. Conquering the market and consumer loyalty is impossible without creating high-class and quality products, competitive prices and in accordance with the requirements of national standards.

Keywords: *assortment, requirements, expertise, furniture, indicators, consumer properties, quality.*

Постановка проблеми. Меблевий ринок України з початком повномасштабного вторгнення РФ на територію нашої країни суттєво скоротив свої обсяги у зв'язку з різким падінням купівельної спроможності населення. Однак за останній рік спостерігається відновлення меблевого виробництва. Враховуючи те, що меблі є предметом тривалого користування і до них висуваються особливі вимоги щодо міцності та довговічності проблематика споживчих властивостей та експертиза меблевих виробів є актуальною. Зокрема, необхідно дослідити основні вимоги до меблів, охарактеризувати фактори які формують якість меблевих виробів, дослідити споживчі властивості та етапи проведення експертизи меблевих товарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика оцінки споживчих властивостей та проведення експертизи меблевих виробів висвітлювалася в роботах наступних науковців: Холодова О.Ю., Архіпова В.В. [3], Луців Н.В. [4], Ковальчук М.С. [5], Серединський В.В. [6], Сіренко С.О. [7] та інших. Проведений аналіз літературних джерел підтвердив, що спостерігається недостатня кількість публікацій стосовно питань оцінки споживчих властивостей та експертизи меблевих товарів.

Формулювання цілей статті. Надати вичерпну інформацію про оцінку споживчих властивостей меблів. Конкретизувати алгоритм проведення експертизи меблів.

Виклад основного матеріалу. Групу меблевих товарів охоплює велика кількість предметів, що оточують людину в її повсякденному житті. Для сучасних меблів характерні висока функціональність та комфортність, поліматеріальність, серійність проектування на базі широкої нормалізації та уніфікації елементів, висока технологічність та економічність виготовлення, розширення та оновлення номенклатури, надійність в експлуатації. Особлива увага приділяється декоративно-художнім характеристикам та комфортним умовам експлуатації меблів.

При проектуванні нових моделей враховуються сучасні конструкторські та художні вимоги. При розробці корпусних виробів передбачається використання плитних матеріалів зменшеної товщини зі збиранням щитів за принципом універсальних збірно-розбірних меблів, виготовлення пресованих фасадних вузлів-рамок, профільованих щитів зі шпону або подрібненої деревини. У меблів для сидіння широко використовують гнотоклеєні конструкції, а при виготовленні м'яких меблів застосовують пінополіуретан на простих поліефірах, чохла з легких тканин, перфоровану гуму. В обробці меблів переважають матові поліефірні покриття, облицьовування текстурним папером та рулонними матеріалами (метод ламінування).

До меблів висувають низку вимог, що зумовлюють задоволення певних потреб відповідно до призначення.

Функціональні вимоги передбачають проектування та виготовлення меблів, які за номенклатурою, формою, розмірами, ступенем забезпеченості необхідними зручностями, взаємозв'язку виробів в інтер'єрі задовольняли б сучасні потреби як окремої людини та і сім'ї в цілому. В основу функціональних вимог покладено дані антропометрії, фізіології та гігієни.

Конструкція меблів повинна забезпечувати їх стійкість та міцність, технологічність, експлуатаційну надійність, можливість трансформації, взаємозамінність окремих еле-

ментів, економію матеріалів без зниження якості меблів. Міцність конструкції, її довговічність, матеріаломісткість залежить від вибору матеріалів, заданого терміну служби.

Конструкція дитячих меблів повинна сприяти фізичному, розумовому та естетичному розвитку дитини, повинна бути легкою, простою формою.

Конструкція і технологія виготовлення меблів повинні забезпечувати її стійкість як при динамічних, так і при статичних навантаженнях і, крім того, в необхідних випадках – багаторазове її складання і розбирання, заміну оббивного матеріалу або цілих елементів.

Естетичність меблів визначається функціональною досконалістю виробів, єдністю форми, конструкції, матеріалу і залежить від текстури деревини, кольору та обробки, які надають виробу закінченого вигляду, виявляють переваги матеріалів, забезпечують цілісність сприйняття форми та її гармонійність.

Естетичні показники меблів відображають її відповідність напрямку моди, запитам покупців. Сучасні меблі відрізняються красою, визначеністю форм, легкістю елементів і простою конструкцій. При виготовленні її використовують різноманітні матеріали. Так, для облицювання меблів застосовують різноманітні види струганого і лушеного шпону з деревини, синтетичного шпону, плівок на основі полімерів, паперово-шаруватих пластиків, які зумовлюють різноманітність меблів за текстурою та кольором.

Естетичні вимоги до дитячих меблів тісно пов'язані з її функціональними особливостями. Для дитячих меблів характерні спокійніші, близькі до квадрата пропорції основних елементів, лаконічність деталей. При обробці дитячих меблів не тільки прагнуть зберегти природну текстуру деревини (найчастіше світлої), але і використовують вологостійкі і життєрадісні за кольором покриття зовнішніх поверхонь, особливо кришок столів, дверей, а також нітроемалеві та масляні фарби, паперово-шаруваті пластики.

До основних естетичних особливостей кухонних меблів відноситься сумісність різних за призначенням елементів обладнання (столів, шаф, електричних плит, холодильників); сприяє сприйняттю пропорцій; раціональне колірне рішення до створення як оптимальних умов праці так і декоративно-художнього ефекту.

Ергономічні вимоги припускають відповідність виробів меблів антропометричним, фізіологічним, гігієнічним та психологічним особливостям людини. Меблі не повинні негативно впливати на функціонування організму людини. Її розміри повинні відповідати розмірам тіла людини, забезпечувати найменшу стомлюваність під час роботи. Так, зручність меблів для сидіння забезпечується жорсткою конструкцією; спинка стільців та крісел повинна мати певний кут нахилу.

Гігієнічні вимоги регламентують виділення токсичних речовин для того, щоб вони не перевищували гранично допустимі концентрації їх у повітрі житлових приміщень, Меблі повинні якнайменше забруднюватися і легко очищатися, мати якнайменше ділянок, де осідає і затримується пил. Найбільш гігієнічні меблі є меблі з гладкою та рівною поверхнею. Особливо високі гігієнічні вимоги висувають до дитячих меблів та меблів для зберігання продуктів. Меблі повинні бути безпечними для людини під час експлуатації.

Меблі є предметом тривалого користування, тому вони повинні бути міцними. Можливість ремонту меблів залежить від конструкції деталей меблів та способів їх з'єднання. У деталях меблів напрямок волокон деревини повинен збігатися з напрямком стискаючих й розтягуючих сил та перпендикулярно згинальним. Надійність та довговічність меблів залежать від її конструкції, властивостей вихідних матеріалів, а також від зовнішніх факторів: вологості навколишнього середовища, перепадів температури та ін.

Національний стандарт ДСТУ EN 12520:2018 Меблі. Міцність, довговічність та безпека. Вимоги до меблів для сидіння побутової призначеності встановлює мінімальні вимоги щодо безпеки, міцності й довговічності всіх типів меблів для сидіння побутового призначення для дорослих [1]. ДСТУ 7956:2015 Меблі для сидіння та

лежання. М'які елементи. Метод визначення м'якості поширюється на меблі для сидіння та лежання й установлює метод визначення м'якості м'яких елементів розміром не менше ніж 350 мм x 350 мм [2].

Якість меблів залежить від рівня конструкторської розробки, нормативно-технічної документації, технологічної підготовки, організації виробництва, розмірених, техніко-економічних, естетичних та інших ознак, а також від якості сировини та вихідних матеріалів, усі фактори регламентуються ДСТ України та іншими документами.

Сурове дотримання вимог проекту розробки з урахуванням вимог, які пред'являються до вихідних матеріалів, режимів технологічної підготовки та організації виробництва, забезпечує отримання меблів відповідної якості.

Рівень якості меблів оцінюють за технічними та органолептичними показниками, які об'єднують в такі групи: комфортність, естетичність, технологічність, рівень виготовлення, рівень уніфікації, надійність та довголіття, патентно-правові показники.

На якість меблів великий вплив мають показники якості вихідних матеріалів (деревини, пластиків та інших), обробки та збирання, покриття. На ці показники впливають різні дефекти, які можна поділити на такі групи: дефекти деревини та інших матеріалів, обробки та з'єднання окремих деталей та зборки, фурнітури, відхилення від лінійних розмірів, фанерування. Ці дефекти можуть бути на лицевих або нелицевих поверхнях. Вимоги до дефектів диференційовані залежно від їх виду, розміру, кількості та місцезнаходження.

У торгівлі якість меблів визначають шляхом зіставлення показників меблевих виробів з вимогами нормативно-технічної документації.

До показників якості меблів відносять функціональні розміри, якість конструкції, якість виробничого виконання.

Для споживачів головними критеріями є: вихідний матеріал, відповідний дизайн, який задовольняє вимоги кольору та форми, комплектистність на надійність в експлуатації.

Для виробників поняття якості меблів значно ширше. Воно включає в себе якість вихідних матеріалів, технологій та кваліфікацію виробничого персоналу. Якість деревинних матеріалів характеризується породою використовуваної деревини, її дефектами і вологістю. Дефекти деревини встановлюються візуально за її характерними ознаками. Вплив дефектів на якість деревинних матеріалів залежить від виду, розміру, кількості та місця розташування.

У свою чергу використання натуральної деревини у виробництві меблів на всі сто відсотків, як правило, призводить до подорожчання меблів.

Неможливо не відмітити той факт, що з боку сучасного споживача до побутових меблів пред'являються найвищі вимоги. Ринок нині розвивається в складних умовах розбалансування попиту та пропозиції. У зв'язку із зростаючими споживчими вимогами, які пред'являються до меблів, велику увагу приділяють питанням удосконалення асортименту.

Аналіз наукових праць щодо формуванню сучасного асортименту меблів свідчить про незадовільний стан інформаційного базису, оснований на недостатньому вивченні тенденції споживчої культури та структури попиту, розвитку асортименту меблів та матеріально-технічної бази їх виробництва.

Рішення поставлених завдань оптимізації асортименту, максимального задоволення попиту населення на різні види меблів, забезпечення розмаїття моделей меблів з урахуванням вимог різних вікових груп населення, вдосконалення системи проектування меблів з урахуванням підвищення експлуатаційної надійності неможливе без проведення дослідження з опитування населення про рівень конструктивних рішень та експлуатаційних властивостей виробів.

Головною проблемою формування асортименту побутових меблів є забезпечення збалансованого відношення між попитом та пропозицією на регіональних ринках та створення різновиду асортименту з урахуванням запитів груп, різних за віком, соці-

альним становищем, забезпеченістю житлом і тому подібне. Найкоротшим шляхом до вирішення цієї проблеми повинно стати створення оптимальної структури асортименту, що уможливить забезпечити великий вибір меблів на ринку. Необхідність надати покупцю можливість вибору меблів пов'язана як з рівнем їх достатку, так і з тим, що деякі покупці віддають перевагу масовим меблям, а інші хочуть виділитись за принципом «не так, як у всіх».

Розглянемо порядок та методи проведення експертизи в закладах торгівлі.

Визначення кількості товарних місць (товару) та комплектності може проводитися як при розвантаженні товару з транспортного засобу: вагона, контейнера, автофургона.

Визначення кількості товарних місць та комплектності виробів у транспортних засобах здійснюється за схемою:

- а) перед розкриттям транспортного засобу експерт зобов'язаний:
  - звірити і зіставити всі дані транспортного засобу з даними, зазначеними в транспортних документах;
  - перевірити стан (справність) транспортного засобу: дверей, дверних запорів, наявність та стан пломб та відбитків відправника або пункту відправлення, та відповідність даних пломб відомостям, зазначеним у транспортних та товаросупровідних документах;
  - б) у процесі відкриття та вивантаження товару з транспортного засобу експерт зобов'язаний:
    - перевірити наявність вологозахисних засобів (паперу, поліетиленової плівки тощо) з боку дверей;
    - визначити ступінь заповнення транспортного засобу та звернути увагу на виконання вимог попереджувальних знаків на маркування тари та упаковки при розміщенні транспортних місць;
    - перевірити кількість транспортних місць та встановити відповідність даних маркування на упаковці даним товаросупровідним документам;
    - при виявленні пошкодженої або підмоченої транспортної тари та упаковки з товаром необхідно провести ретельний огляд транспортного засобу, а пошкоджені місця розкрити та перевірити безпосередньо після вивантаження з транспортного засобу.

При визначенні комплектності меблів у товарних місцях та в упаковці виробника або відправника необхідно перевірити стан тари та пакувальних засобів, а також дані маркування на виробі та на упаковці. Потім порівняти дані маркування на упаковці та на виробі з даними товаросупровідних документів.

При експертизі меблів, пошкоджених при транспортуванні експертиза може проводитися як за заявкою товародержувача, так і заявкою транспортної організації. Експерт повинен звернути увагу на характер і ступінь ушкодження упаковки та товару.

Під час проведення експертизи може бути виявлено виробничі дефекти різного характеру – явні і приховані:

- явні, які можуть бути встановлені після вивантаження товару з транспортного засобу (на складі товародержувача), а також у споживача;
- приховані, що виявилися в процесі експлуатації виробу споживача.

Оцінка якості меблів проводиться залежно від завдання експертизи: за показниками якості, споживчими властивостями, передбаченими технічними умовами договору, стандартами тощо. Як правило, оцінка товару визначається органолептичним методом.

Під час перевірки якості виробів, залежно від завдання, можуть бути використані такі методи:

- органолептичний метод, заснований на використанні інформації, що отримується в результаті аналізу сприйняття органів чуття на основі наявного досвіду, з використанням технічних засобів (лупи);
- інструментальний (вимірювальний) – з використанням універсальних вимірювальних приладів та інструментів (штангенциркулі, лінійки, кутоміри, щупи тощо).

Методи, що застосовуються експертом під час проведення експертизи, мають бути зазначені у договорі або заявці замовника експертизи.

Методами руйнівного контролю визначають такі показники:

- розміри виробів перевіряють універсальними вимірювальними інструментами, граничними калібрами;
- матеріали, що застосовуються під час виробництва виробів, комплектність виробів перевіряються за технічною документацією на вироби;
- зовнішній вигляд – у тому числі напрям волокон деревини облицювання, якість облицювання та оздоблення, якість складання, вимоги до трансформації виробів, що комплектують: фурнітури, скловиробів та дзеркал, а також до наявності зміцнення кромки щитових деталей з деревостружкових плит – контролюють оглядом без приладів, якщо інше не передбачено відповідною нормативно-технічною документацією, технічними умовами до договору чи умовами замовника;
- покоробленість деталей визначають вимірюванням максимальної довжини прогину деталі по двох її діагоналях за допомогою щупа і металевої перевіркою лінійки. Довжина перевіркою лінійки повинна перевищувати максимальні розміри поверхонь, що перевіряються;
- вологість дерев'яних деталей та деталей з деревних матеріалів визначають за нормативно-технічною документацією.
- шорсткість поверхонь деталей з деревини або деревних матеріалів, для яких не передбачені захисно-декоративні покриття, визначають за відповідними стандартами;
- показники якості лакофарбових покриттів та облицювання деталей виробів також визначають відповідно до норми.

Методи руйнівного контролю:

- експертиза товару методами руйнівного контролю, без офіційної згоди на те власника товару, не проводиться;
- методи руйнівного контролю використовуються лише в тих випадках, коли це передбачено договірними умовами, або на прохання замовника.

Встановлені експертом вироби з дефектами вказуються в акті експертизи окремо та послідовно, залежно від характеру дефектів:

- дефекти, пов'язані з некомплектним постачанням;
- дефекти виробничого характеру;
- механічні пошкодження;
- дефекти невиробничого характеру.

При описі дефектів та ушкоджень обов'язково вказується місце знаходження, розміри дефектів та ушкоджень та, якщо це можливо, причини їх утворення.

Висновки. В результаті проведеної роботи можна зробити висновок, що проблема оцінки споживних властивостей та експертизи меблів продовжує залишатися актуальною. Завоювання ринку та прихильності споживачів неможливе без створення продукції високого класу та якості, конкурентоспроможної ціни та відповідно вимогам національних стандартів. В статті викладено теоретичний аналіз основних вимог до меблевих виробів, розглянуті питання, що пов'язані з розвитком асортименту меблів, його збалансування між споживанням та попитом, а також оцінкою споживчих властивостей, якістю та експертизою меблів. Запропоновано алгоритм проведення експертизи меблевих виробів.

Список використаних джерел:

1. ДСТУ EN 12520:2018 Меблі. Міцність, довговічність та безпека. Вимоги до меблів для сидіння побутової призначеності. [Чинний від 2020-01-01]. Київ, 2019. 8 с. (Інформація та документація).
2. ДСТУ 7956:2015 Меблі для сидіння та лежання. М'які елементи. Метод визначення м'якості. [Чинний від 2017-07-01]. Київ, 2017. 10 с. (Інформація та документація).

3. Холодова О.Ю., Архипов В.В. Особливості дослідження якості меблевого гарнітуру при проведенні судової товарознавчої експертизи. URL: <https://maup.com.ua/assets/files/expert/21/6.pdf> (дата звернення: 18.12.2024).
4. Луців Н.В., Галань О.В. Товарознавче експертне дослідження деревинних матеріалів, що використовуються для виробництва кухонних меблів. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/300238817.pdf> (дата звернення: 18.12.2024).
5. Ковальчук М.С. Особливості дослідження меблевих виробів під час виконання судової товарознавчої експертизи. URL: http://lsej.org.ua/6_2020/57.pdf (дата звернення: 18.12.2024).
6. Серединський В.В., Новицька І.М. Особливості товарознавчого дослідження м'яких та корпусних меблів. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpsek_2021_23_30 (дата звернення: 18.12.2024).
7. Сіренко С.О., Тришкіна Н.І. Товарознавство. Непродовольчі товари : навчальний посібник. Хмельницький : ФОП Цюпак А.А. 2021. С. 176–201.

References:

1. DSTU EN 12520:2018 Mebli. Mitsnist, dovhovichnist ta bezpeka. Vymohy do mebliv dlia sydynnia pobutovoi pryznachnosti. [Furniture. Strength, durability and safety. Requirements for household seating furniture]. (2019) Kyiv, 8 p. (Informatsiia ta dokumentatsiia).
2. DSTU 7956:2015 Mebli dlia sydynnia ta lezhannia. M'iaiki elementy. Metod vyznachennia m'iakosti. [Seating and lying furniture. Soft elements. Method for determining softness]. (2017) Kyiv, 10 p. (Informatsiia ta dokumentatsiia).
3. Kholodova O. Iu., Arkhipov V. V. Osoblyvosti doslidzhennia yakosti meblevoho harnituru pry provedeni sudovoi tovaroznavchoi ekspertyzy [Features of researching the quality of a furniture set during forensic commodity examination] Available at: <https://maup.com.ua/assets/files/expert/21/6.pdf> (accessed December 17, 2024).
4. Lutsiv N. V., Halan O. V. Товарознавче експертне дослідження деревинних матеріалів, шчо використовуються для виробництва кухонних меблів [Commodity expert research of wood materials used for the production of kitchen furniture] Available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/300238817.pdf> (accessed December 17, 2024).
5. Kovalchuk M. S. Osoblyvosti doslidzhennia meblevykh vyrobiv pid chas vykonannia sudovoi tovaroznavchoi ekspertyzy [Features of the study of furniture products during forensic commodity examination] Available at: http://lsej.org.ua/6_2020/57.pdf (accessed December 17, 2024).
6. Serebinskyi V. V., Novytska I. M. Osoblyvosti tovaroznavchoho doslidzhennia miakykh ta korpusnykh mebliv [Features of commodity research of upholstered and cabinet furniture] Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpsek_2021_23_30 (accessed December 17, 2024).
7. Sirenko S. O., Trishkina N. I. (2021) Товарознавство. Непродовольчі товари [Commodity studies. Non-food products]: navchalnyi posibnyk Khmelnytskyi: FOP Tsiupak A.A. pp. 176–201. (in Ukrainian)